

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Wojciech Kutyla

KGP.410.005.02.2019

Krzysztof Tchórzewski

Ministerstwo Energii
ul. Krucza 36/Wspólna 6
00-522 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/016 Sprawowanie nadzoru nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa
Tekst ujednolicony po rozpatrzeniu zastrzeżeń przez Kolegium Najwyższej Izby Kontroli
(Uchwała Nr 73/2019 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli z dnia 11 grudnia 2019 r.)

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
nik@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Energii, ul. Krucza 36/Wspólna 6, 00-522 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Tchórzewski, Minister Energii od dnia 1 grudnia 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	– Wdrażanie zasad polityki właścicielskiej oraz planów, programów i strategii rządowych w nadzorowanych spółkach; – Wykonywanie praw z akcji/ udziałów w spółkach, w których Skarb Państwa posiada akcje lub udziały; – Obsadzanie stanowisk w organach spółek i przestrzeganie zasad oraz przepisów dotyczących wymagań dla kandydatów, a także ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej oraz wynagrodzeń.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (I półrocze) z uwzględnieniem zdarzeń przed i po tym okresie, które miały wpływ na działalność objętą kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Izabela Osemek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/59/2019 z dnia 3 czerwca 2019 r. (akta kontroli str.1-5)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Minister Energii prawidłowo sprawował nadzór nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa w zakresie swoich kompetencji³. Sformułowane przez Ministra zasady nadzoru właścicielskiego, zbieżne, co do treści z wytycznymi KPRM, zostały przekazane spółkom do stosowania. Ministerstwo formułowało zalecenia, wytyczne oraz oczekiwania, co do sposobu postępowania przez spółki w sprawach, które uznawało za istotne lub strategiczne. W przypadku nierealizowania przez spółki ww. zaleceń oraz zasad nadzoru, Departament Nadzoru i Polityki Właścicielskiej (DNI PW), podejmował działania dyscyplinujące, które polegały na kierowaniu pism monitujących do spółek, bądź próbach zasięgnięcia informacji od przedstawicieli Skarbu Państwa w radach nadzorczych spółek.

Minister Energii wykonywał prawa z akcji będących własnością Skarbu Państwa w sposób prawidłowy, zapewniając udział reprezentantów SP w obradach walnego zgromadzenia/ zgromadzenia wspólników. Zasady podziału dywidendy były zgodne z *Kierunkowymi zasadami podziału zysku netto w spółkach z udziałem Skarbu Państwa*⁴. Polityka dywidendowa Ministerstwa Energii⁵ uwzględniała kondycję finansową spółek i ich potrzeby inwestycyjne.

Minister Energii dbał o racjonalność wydatków ponoszonych przez spółki na cele sponsoringowe oraz związane z wyjazdami służbowymi członków zarządów.

DNI PW prowadził bieżący monitoring sytuacji ekonomiczno – finansowej w ramach dodatkowej kontroli pracy organów zarządczych podległych spółek. DNI PW nie interweniował pomimo wiedzy, że rady nadzorcze 27 spółek nie rozliczyły celów zarządczych za 2017 rok.

Zmiany składu osobowego w radach nadzorczych były podyktowane końcem kadencji, za wyjątkiem sytuacji, do której doszło w Kopalni Soli Wieliczka SA⁶. Minister Energii, zgodnie z art. 19 ust 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o *zasadach zarządzania mieniem państwowym*⁷ wskazywał do rad nadzorczych podległych spółek kandydatów posiadających pozytywną opinię *Rady do spraw spółek z udziałem Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych*⁸. Wyjątek stanowiła sytuacja w Radzie Nadzorczej ENEA SA, gdzie kandydat na członka rady nadzorczej nie posiadał pozytywnej opinii *Rady ds. spółek*, a mimo to został powołany przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie (NWZ), z zastrzeżeniem zawartym w uchwale NWZ, że formalnie obejmie obowiązki członka rady nadzorczej w dniu uzyskania przedmiotowej opinii. DNI PW występował do *Rady ds. spółek* o opinię dla kandydata na członka rady nadzorczej, niezależnie czy była to jego pierwsza czy kolejna kadencja w radzie nadzorczej tej spółki.

Minister Energii nie zdefiniował wspólnych i istotnych dla Skarbu Państwa celów do realizacji przez nadzorowane spółki, uznając, że interesy Skarbu Państwa zostały zdefiniowane w obowiązujących strategiach rządowych i wewnętrznych dokumentach strategicznych spółek⁹.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2017 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne. Dz.U. z 2017 r., poz. 10 ze zm. Aktualnie obowiązuje rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 10, ze zm.).

⁴ Odpowiednio dla 2017 r. i 2018 r.

⁵ Dalej także: ME

⁶ Patrz rozdział 2.2. niniejszego wystąpienia.

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 1182. Akt aktualnie obowiązujący: Dz. U. z 2019 r. poz. 1302.

⁸ Dalej zamiennie: *Rada ds. spółek*.

⁹ Wyjaśnienia Dyrektora DNI PW zawarte w piśmie z dnia 7 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK: 366550.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wdrażanie zasad polityki właścicielskiej oraz planów, programów i strategii rządowych w nadzorowanych spółkach

1.1 Wdrażanie polityki właścicielskiej i programów rządowych

Opis stanu faktycznego

Minister Energii¹¹, na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2017 r. *w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne*¹² objął nadzór nad 42 spółkami z udziałem Skarbu Państwa. W latach 2017-2018 doszło do zmian w grupie spółek nadzorowanych przez Ministra Energii, które wynikały z przekształceń właścicielskich w spółkach, bądź z decyzji własnych Prezesa Rady Ministrów. Zmiany te dotyczyły:

- podziału Kompanii Węglowej SA poprzez przeniesienie całości jej majątku do Spółki Restrukturyzacji Kopalń SA w Bytomiu oraz dwóch nowo zawiązanych spółek, tj. Nieruchomości KW sp. z o.o. oraz Holding KW sp. z o.o., obie w Katowicach.¹³
- połączenia się, w dniu 6 czerwca 2018 r.¹⁴, Spółki Restrukturyzacji Kopalń SA¹⁵ ze Spółką Katowicki Holding Węglowy SA.

Jednocześnie, z dniem 1 czerwca 2018 r. Prezes Rady Ministrów cofnął Ministrowi Energii wykonywanie uprawnień przysługujących z akcji Skarbu Państwa w dwóch spółkach, tj.:

- PKN Orlen SA,
- Grupa Lotos SA,

na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. *o zasadach zarządzania mieniem państwowym*¹⁶, ale nie wskazał uzasadnienia merytorycznego tej zmiany (nie miał prawnego obowiązku).

Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 marca 2019 r. *w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu, lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa*¹⁷ w bezpośrednim nadzorze Ministra Energii znajdowało się 41 spółek z udziałem Skarbu Państwa. Do dnia 30 czerwca 2019 r. liczba spółek podległych Ministrowi Energii nie uległa zmianie.

Na mocy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 lipca 2019 r. *zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady*

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Zamiennie: Minister.

¹² Dz.U. z 2017 r., poz. 10 ze zm. Dalej: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2017 r. *w sprawie wykazu spółek (...)*.

¹³ Podziału dokonano na podstawie art. 529 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 505, ze zm.) Spółka Kompania Węglowa SA została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego z dniem 29 czerwca 2017 r.

¹⁴ Data podjęcia uchwały przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie SA, z tymże zastrzeżono, że przewidziane połączenie spółek nastąpi z dniem wpisania do rejestru przedsiębiorców właściwego wobec siedziby spółki przejmującej. Wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) dokonano w dniu 2 stycznia 2019 r. Od tego dnia KHW SA nie występuje, jako samodzielna Spółka, natomiast brak jest wykreślenia samej Spółki KHW SA z KRS.

¹⁵ Spółka przejmująca.

¹⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 2259 ze zm. Akt aktualnie obowiązujący: Dz. U. z 2019 r. poz. 1302.

¹⁷ Dz.U. poz. 584.

Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa¹⁸ dwie spółki¹⁹ znajdujące się dotychczas w nadzorze Ministra Energii zostały przekazane do Agencji Rozwoju Przemysłu SA.

(akta kontroli str.6-15, 457)

Ministerstwo Energii opracowało Standardy nadzoru właścicielskiego w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, w których prawa z akcji lub udziałów wykonuje Minister Energii²⁰ wraz z załącznikami, stanowiącymi ich integralną część, tj.:

- Wytyczne Ministra Energii dotyczące rocznej sprawozdawczości oraz zasad podziału zysku netto spółek z udziałem Skarbu Państwa, w których prawa z akcji lub udziałów wykonuje Minister Energii,*
- Wskazówki Ministerstwa Energii dotyczące wykonywania czynności przez radę nadzorczą jednoosobowej spółki Skarbu Państwa oraz spółki z większościowym udziałem Skarbu Państwa, w której prawa z akcji lub udziałów wykonuje Minister Energii,*
- Wskazówki Ministerstwa Energii dotyczące wykonywania czynności przez członków rad nadzorczych – reprezentantów Skarbu Państwa w spółkach z mniejszościowym udziałem Skarbu Państwa, w których prawa z akcji lub udziałów wykonuje Minister Energii,*
- Wytyczne Ministra Energii dotyczące zasad i sposobu prowadzenia bazy informacji o podmiotach nadzorowanych, przez Ministra Energii oraz w sprawie wzorów ankiet.*

Standardy ME zostały podpisane przez Ministra Energii w dniu 31 sierpnia 2016 r. Spółki podległe Ministrowi zostały poinformowane o możliwości zapoznania się, na stronach internetowych Ministerstwa Energii, ze Standardami ME oraz aktami normatywnymi regulującymi zasady nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa.

Standardy ME, pod względem treści, były zbieżne z Zasadami nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa sformułowanymi przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów we wrześniu 2017 r.

(akta kontroli str.16-27)

Według wyjaśnień Dyrektor DNiPW monitorowanie wykonania Standardów ME odbywało się poprzez okresową, roczną ocenę pracy rad nadzorczych w trakcie analiz dokumentów przygotowywanych na zwyczajne walne zgromadzenia/zwyczajne zgromadzenia wspólników spółek²¹.

(akta kontroli str.10-15)

Ministerstwo Energii nie zdefiniowało wspólnych i istotnych dla Skarbu Państwa celów do realizacji przez nadzorowane spółki, z uwagi, jak wyjaśniła Dyrektor DNiPW, że działania właścicielskie oraz oczekiwania Ministra Energii w odniesieniu do nadzorowanych podmiotów wpisane są w obowiązujące strategie rządowe, wewnętrzne dokumenty strategiczne spółek i uzależnione są od przedmiotu działalności oraz branży, w jakiej spółka działa.

Natomiast, w kwestii wskazania przez ME spółek do realizacji zadań istotnych dla Skarbu Państwa, według wyjaśnień Dyrektor DNiPW, oczekiwania związane z realizacją konkretnych dla poszczególnych spółek celów formułowane były przez

¹⁸ Dz. U. poz. 1319.

¹⁹ Rafineria Nafty GLIMAR SA z siedzibą w Strzyżowie oraz Zakład Urządzeń Chemicznych i Armatury Przemysłowej CHEMAR SA z siedzibą w Kielcach.

²⁰ Dalej: Standardy ME.

²¹ Pismo z dnia 7 czerwca 2019 r. Znak pisma: DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

walne zgromadzenia/ zgromadzenia wspólników w porozumieniu z radami nadzorczymi, indywidualnie wobec poszczególnych podmiotów, m.in. poprzez wyznaczanie dla członków zarządów tych podmiotów odpowiednich celów zarządczych, dostosowanych do specyfiki prowadzonej przez spółkę działalności, jej sytuacji ekonomiczno-finansowej, realizowanych programów inwestycyjnych lub restrukturyzacyjnych, etc. Rada Nadzorcza, zdaniem Dyrektora DNiPW, jest także organem właściwym do monitorowania i rozliczania realizacji celów zarządczych²².

(akta kontroli str.10-15)

ME²³ zwróciło się do przedstawicieli Skarbu Państwa w radach nadzorczych spółek podległych Ministrowi o informację na temat realizacji przez zarząd celów zarządczych za 2017 rok lub powodach braku rozliczenia zarządów z tychże celów. Pismo stanowiło wyraz realizacji wniosków pokontrolnych z kontroli NIK pt. *Inwestycje w moce wytwórcze energii elektrycznej w latach 2012-2018*, i zawierało w treści następujący zapis: *Zdaniem NIK, Minister Energii, realizując uprawnienia właścicielskie, powinien dysponować wiedzą dotyczącą rozliczenia celów zarządczych (...).*

Ministerstwo otrzymało informację zwrotną ze wszystkich spółek, za wyjątkiem KGHM Polska Miedź SA (KGHM)²⁴. KGHM był także wyjątkiem w terminowym wypełnianiu obowiązku przekazywania informacji kwartalnej²⁵, w związku, z czym Minister Energii skierował do spółki pismo dyscyplinujące²⁶, przytaczając w nim zapisy wystąpienia pokontrolnego NIK z kontroli *Inwestycje KGHM SA w złoża Sierra Gorda w Chile*²⁷, m.in. o *braku właściwego wywiązywania się członków Rady Nadzorczej z obowiązków informacyjnych względem Ministra Energii (...) co stanowi przesłankę do negatywnej oceny pracy członków RN KGHM*²⁸. W odpowiedzi, KGHM poinformował m.in., że *nie są znane żadne podstawy prawne, które nakładałyby jakiekolwiek obowiązki informacyjne na organ nadzorczy spółki publicznej wobec Skarbu Państwa, nawet w przypadku, gdy jest on akcjonariuszem większościowym. Wręcz przeciwnie, w świetle unormowań rozporządzenia MAR, jak i wynikającego z KSH obowiązku równego traktowania akcjonariuszy, rady nadzorcze spółek publicznych notowanych na GPW muszą zachować szczególnie daleko posuniętą ostrożność w udzielaniu jakichkolwiek informacji akcjonariuszom (...)*²⁹. W ślad za pismem zostały jednak przekazane zaległe ankiety kwartalne.

(akta kontroli str.28-33, 919-922, 1058-1066, 1327-1379, 1618-1733)

Odnosząc się do kwestii rozliczenia członków organu zarządzającego z wykonania celów zarządczych za dany rok obrotowy i wypłaty części zmiennej wynagrodzenia w spółkach znajdujących się w nadzorze Ministra Energii, czynności tej nie dopełniono dotychczas w przypadku 27 spółek³⁰, z uwagi na to, że *najczęstszą przyczyną nierozliczenia celów zarządczych w spółkach było zawarcie aneksu do umowy o świadczenie usług zarządzania, pomiędzy członkami zarządu a radą nadzorczą, który przewiduje odroczenie terminu rozliczenia celów. W niektórych spółkach cele nie zostały wykonane, w innych nie zostały spełnione warunki formalne, np. członek zarządu nie świadczył umowy o zarządzanie wystarczająco długo, by mieć możliwość uzyskania wynagrodzenia zmiennego*³¹.

²² Ibidem.

²³ Pismo z dnia 15 lutego 2019 r. znak pisma DNP.III.460.4.2019, IK:323035.

²⁴ Pismo z dnia 25 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK: 366550.

²⁵ KGHM nie przekazał w terminie Kwartalnej informacji (...) za III, IV kwartał 2018 r. oraz I kwartał 2019 r.

²⁶ Pismo z dnia 29 marca 2019r. znak pisma DNP.II.4631.141.2019, IK:341168.

²⁷ Kontrola NIK nr KGP-4040.001.2018, P/18/015.

²⁸ Pismo z dnia 29 marca 2019 r. znak pisma DNP.II.4631.141.2019, IK: 341168.

²⁹ Pismo KGHM z dnia 17 kwietnia 2019 r. znak pisma CS.CO.67.2019.

³⁰ W tym brak informacji z KGHM Polska Miedź SA.

³¹ Według wyjaśnień Dyrektora DNiPW.

DNiPW nie podejmował formalnych interwencji w sprawie powodów zawierania aneksów przesuwających termin rozliczenia celów zarządczych przez rady nadzorcze. Pozyskiwał natomiast, według wyjaśnień Dyrektora DNiPW, informacje na temat realizacji poszczególnych celów zarządczych od przedstawicieli SP w radach nadzorczych w ramach bieżących roboczych kontaktów³².

NIK zwraca uwagę na skalę zjawiska i brak stanowczej reakcji DNiPW na praktykę przewlekłego rozliczania celów zarządczych przez rady nadzorcze spółek podległych Ministrowi Energii. Art. 5 ust 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. *o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami*³³ dopuszcza możliwość odroczenia terminu rozliczenia celów zarządczych do 36 miesięcy, jednak sytuacja, w której rady nadzorcze 27 spółek znajdujących się w nadzorze Ministra Energii nie dokonały dotychczas rozliczenia celów zarządczych za 2017 r. powoduje, że nie jest wykorzystywana motywacyjna funkcja części zmiennej wynagrodzenia członków organów zarządczych. Dodatkowym skutkiem tej sytuacji jest niewykazywanie w sprawozdawczości spółek wynagrodzeń zmiennych, które zostaną przyznane za realizację celów zarządczych.

(akta kontroli str. 1878-1883, 2478-2479)

Minister Energii jest organem odpowiedzialnym za realizację *Programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego*³⁴ oraz odpowiada za koordynację *Programu dla sektora górnictwa brunatnego w Polsce*³⁵. W ramach pierwszego z ww. programów przewidziano cele (projekty) do realizacji m.in. dla następujących spółek: PGG SA, LW Bogdanka SA, Grupa JSW SA (w tym: Jastrzębskie Zakłady Remontowe sp. z o.o., JSW KOKS SA, JSW Innowacje SA), Węglkokoks SA, SRK SA, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA.

Natomiast, w przypadku programu dot. węgla brunatnego, aktualnie, w Polsce funkcjonują trzy spółki: PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA, Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA, Kopalnia Węgla Brunatnego Sieniawa sp. z o.o.

Departament Górnictwa (DGA) w Ministerstwie Energii nie prowadzi rejestru, w którym wyszczególnione zostałyby cele/zadania dla spółek Skarbu Państwa. Ponadto, żaden z ww. programów nie narzuca form współpracy między spółkami Skarbu Państwa. Pozostaje to w gestii zarządów spółek³⁶.

Monitoring realizacji *Programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego* prowadzi Minister Energii wykorzystując dane pozyskane od Agencji Rozwoju Przemysłu SA, natomiast w przypadku programu dotyczącego węgla brunatnego, monitoring odbywa się, *poprzez weryfikację cyklicznych raportów sporządzanych przez specjalny zespół powołany przez Ministra Energii - Komitet Sterujący*³⁷.

Kolejny Komitet Sterujący został utworzony przy Ministrze Energii w związku z realizacją programu dla węgla kamiennego – w celu oceny zmian zachodzących w sektorze górnictwa węgla kamiennego oraz w poszczególnych przedsiębiorstwach górniczych, a także wypracowania i rekomendowania niezbędnych działań wspomagających te zmiany. Powyższy program jest monitorowany w ramach posiedzeń Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników. Założono wykonanie tego programu do 2030 roku, przy czym pierwsza informacja na temat jego realizacji miała zostać przedstawiona Radzie Ministrów (RM) do

³² Pismo z dnia 19 lipca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK: 366550.

³³ Dz.U. z 2017 r., poz. 2190 ze zm.

³⁴ Program został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 23 stycznia 2018 r.

³⁵ Program przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 30 maja 2018 r.

³⁶ Pismo znak DNP.III.091.1.2019, IK:366550 z dnia 14 czerwca 2019 r.

³⁷ Według wyjaśnień Dyrektora DNiPW.

końca lipca 2019 r. Natomiast, miesiąc wcześniej, tj. do 30 czerwca 2019 r. miała zostać przedłożona RM, pierwsza informacja na temat realizacji *Programu dla sektora górnictwa węgla brunatnego w Polsce*, niemniej, ME wnioskowało o przesunięcie terminu na koniec września br.³⁸.

Spółki SP nadzorowane przez Ministra Energii wykonują także zadania w ramach Programu dla Śląska, za którego realizację odpowiedzialny jest Minister Inwestycji i Rozwoju³⁹.

Obecnie, Ministerstwo Energii przygotowuje dwa projekty, tj.: projekt *Polityki Energetycznej Państwa do 2040 r. (PEP2040)*⁴⁰, gdzie podmioty energetyczne, jednoznacznie określone⁴¹, zostały wskazane, jako realizujące bądź współrealizujące zadania wykonawcze oraz projekt *Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK)*, gdzie zastosowano podobne podejście dotyczące wskazania podmiotów odpowiedzialnych.

(akta kontroli str.44-52)

Minister Energii, według wyjaśnień Dyrektor DNiPW, *dostrzegł rolę budowania współpracy pomiędzy spółkami oraz ich wspólne dążenie do budowy na tej podstawie dodatkowej wartości, w tym, m.in. poprzez optymalizację wykorzystania posiadanego przez nie majątku niezwiązanego z podstawową działalnością biznesową. (...) W 2017 r. z inicjatywy Ministerstwa Energii rozpoczęte zostały prace analityczne w zakresie konsolidacji podmiotów hotelarskich z portfela spółek z udziałem Skarbu Państwa, będących w nadzorze Ministra Energii. Do działań konsolidacyjnych wyznaczone zostały aktywa turystyczno- hotelowe funkcjonujące w grupach kapitałowych PGE, PGNiG oraz KGHM Polska Miedź SA. Na konsolidatora obiektów hotelarskich, z ramienia Ministerstwa Energii, została wybrana – KGHM TFI SA, spółka zależna KGHM Polska Miedź SA, natomiast, jako platforma konsolidacyjna wyznaczony został fundusz aktywów niepublicznych – KGHM VI FIZAN, zarządzany przez KGHM TFI SA. (...) W ramach dotychczas wykonanych prac zinventaryzowane zostały aktywa posiadane przez sygnatariuszy porozumienia. (...) Projekt nie został zakończony i jest na etapie realizacji, zatem nie można wskazać jego efektów.*

(akta kontroli str.10-15)

Spółki, PGE SA, PGNiG SA, KGHM TFI, uczestniczące w projekcie podpisały w 2017 roku memorandum określające prawa i obowiązki partnerów oraz kroki zmierzające do przygotowania konsolidacji. Ministerstwo Energii nie jest w posiadaniu tego dokumentu, z uwagi, że *ME nie jest stroną porozumienia, niemniej jednak (...) Minister Energii, jako inicjator ww. przedsięwzięcia monitoruje postępy prac podczas cyklicznych roboczych spotkań z zarządami spółek uczestniczącymi w projekcie*⁴².

³⁸ Ministerstwo Energii skierowało do Przewodniczącego Komitetu Stałego Rady Ministrów pismo z dnia 19 czerwca 2019 r. Powód przedłużenia terminu złożenia niniejszej informacji to problemy osobowe wynikające ze zmian przedstawicieli pracodawców zarówno do zespołu trójstronnego, jak i Komitetu Sterującego, oraz odwołanie pana Grzegorza Tobiszewskiego ze stanowiska Sekretarza Stanu w Ministerstwie Energii, a wskazanego imiennie w zarządzeniu powołującym przedmiotowy Komitet. Według stanu na dzień 8 lipca 2019 r. dotychczas nie odbyło się żadne posiedzenie Komitetu Sterującego. Pismo z dnia 8 lipca 2019 r. znak pisma DNP. III.091.1.2019, IK: 366550.

³⁹ Pismo znak DNP.III.091.1.2019, IK:366550 z dnia 14 czerwca 2019 r.

⁴⁰ Dokument jest w fazie procedowania, tj. przed zatwierdzeniem na poziomie rządowym.

⁴¹ Wskazane w sposób generalny, tj.: spółki energetyczne, spółki węglowe, spółki naftowe, spółki gazowe, spółki rafineryjne, spółki obrotu energią, spółki realizujące Narodowy Cel Wskaźnikowy, operatorzy systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych, operatorzy systemów dystrybucyjnych gazowych. Wskazano także w sposób bezpośredni operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego – PSE SA, operatora systemu przesyłowego gazowego – OGP Gaz-System SA, Polskie LNG SA, PGNiG SA, PERN SA, PKN Orlen SA.

⁴² Według wyjaśnień Dyrektor DNiPW.

ME nie posiadało żadnej dokumentacji dotyczącej koncepcji utworzenia holdingu hotelowego, za wyjątkiem korespondencji wychodzącej do spółek i pozostającej bez odpowiedzi⁴³.

(akta kontroli str.10-15, 44-52)

Poza tym, Dyrektor DNiPW wskazała, że Ministerstwo Energii w związku z realizacją rządowego projektu Mieszkanie Plus, na prośbę BGK Nieruchomości oraz KPRM⁴⁴, występowało do nadzorowanych spółek z prośbą o przesłanie wykazu nieruchomości będących w zasobach spółki oraz grupy kapitałowej⁴⁵.

(akta kontroli str.10-15)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Ministerstwo Energii opracowało *Standardy nadzoru właścicielskiego w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, w których prawa z akcji lub udziałów wykonuje Minister Energii* i przekazało je do stosowania organom spółek podległych. Powierzyło im także monitorowanie wykonania wskaźników i innych konkretnych zadań określonych, jako cele zarządcze⁴⁶.

ME nie zdefiniowało także wspólnych i istotnych dla Skarbu Państwa celów do realizacji przez nadzorowane spółki, twierdząc, że *działania właścicielskie oraz oczekiwania Ministra Energii w odniesieniu do nadzorowanych podmiotów wpisane są w obowiązujące strategie rządowe, wewnętrzne dokumenty strategiczne spółek i uzależnione są od przedmiotu działalności oraz branży, w jakiej spółka działa*⁴⁷.

NIK dostrzega rolę Ministra w realizacji *Programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego oraz Programu dla sektora górnictwa brunatnego w Polsce*, a także w działaniach podjętych na rzecz opracowania *Polityki Energetycznej Państwa do 2040 r. oraz Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030*.

NIK zwraca uwagę, że brak rozliczenia przez rady nadzorcze umów o świadczenie usług zarządzania odnośnie części zmiennej wynagrodzenia może sprzyjać braku mobilizacji do realizacji wyznaczonych celów.

OBSZAR

2. Nadzór właścicielski pełniony przez Ministra Energii

2.1 Wykonywanie praw z akcji będących własnością Skarbu Państwa

Opis stanu
faktycznego

W latach 2017-2019 (I półrocze) w zgromadzeniach akcjonariuszy/ wspólników spółek będących w nadzorze Ministra Energii, udział brali reprezentanci Skarbu Państwa legitymujący się stosownymi pełnomocnictwami do wykonywania prawa głosu z akcji SP. Działali oni w oparciu o instrukcje do głosowania, podpisane przez Ministra Energii, zaś w przypadku spółek o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa, zaakceptowane dodatkowo przez Prezesa Rady Ministrów⁴⁸. Instrukcje w sposób szczegółowy odnosiły się do każdego punktu przewidzianego porządkiem obrad.

(akta kontroli str. 1067-1235, 2053-2340)

DNiPW, w ramach monitorowania kondycji finansowej spółek z udziałem Skarbu Państwa, sporządzał w latach 2017-2018, raporty dotyczące sytuacji ekonomicznej

⁴³ Pismo z dnia 14 czerwca 2019 r., znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

⁴⁴ Departament Polityki Mieszkaniowej.

⁴⁵ Pismo z dnia 7 czerwca 2019 r. znak pisma: DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

⁴⁶ Należy mieć na uwadze, że cele zarządcze były formułowane przez Walne Zgromadzenie/ Zgromadzenie Wspólników w porozumieniu z Radami Nadzorczymi. Rady nadzorcze zaś miały za zadanie monitorowanie wykonania celów zarządczych.

⁴⁷ Wyjaśnienia Dyrektor DNiPW zawarte w piśmie z dnia 7 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK: 366550.

⁴⁸ W zakresie określonym w art. 32 ust 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

spółek nadzorowanych przez ME⁴⁹. Raporty opracowywane były w cyklach kwartalnych, natomiast w 2019 roku ma powstać raport półroczny oraz roczny⁵⁰. Ponadto, *Ministerstwo Energii*, według wyjaśnień Dyrektor DNiPW, *na bieżąco monitoruje sytuację nadzorowanych spółek, działania nadzorcze polegają m.in. na stałym kontakcie reprezentantów Skarbu Państwa w radach nadzorczych z pracownikami nadzorującymi spółki oraz z dyrekcją Departamentu. W spółkach publicznych monitoring odbywa się poprzez analizę raportów bieżących oraz okresowych. Monitorowaniu podlega również terminowość i zakres informacji kwartalnych ze spółek oraz rocznych sprawozdań finansowych*⁵¹.

(akta kontroli str.34-43, 53-448)

W latach 2017 – 2018 ujemny wynik finansowy netto wygenerowało 15 spośród 41 spółek będących w nadzorze Ministra Energii, przy czym, sytuacja ta dotyczyła⁵²:

- czterech spółek, które wyłącznie w 2017 r. odnotowały stratę, tj.: HUTMAR SA, JSW KOKS SA, Kopalnie Surowców Mineralnych Kosmin sp. z o.o., SIARKOPOL Gdańsk SA;
- sześciu spółek, które wyłącznie w 2018 r., odnotowały stratę, tj.: HUTA ŁABĘDY SA, Kopalnia Soli Bochnia sp. z o.o., PGE Polska Grupa Energetyczna SA, Spółka Restrukturyzacji Kopalń SA, TAURON Polska Energia SA, WĘGLOKOKS SA;
- pięciu spółek, które zarówno w 2017 r., jak i w 2018 r. odnotowały stratę, tj.: Fabryka Elementów Złącznych SA, Fabryka Przewodów Energetycznych SA, Nieruchomości KW sp. z o.o., PSK Rzeszów sp. z o.o. w likwidacji, Walcownia Metali Nieżelaznych Łabędy SA.

Ministerstwo Energii inicjowało podjęcie, przez zarządy spółek, działań wyjaśniających. Wynikiem tych działań było m.in. wniesienie akcji spółki Fabryka Elementów Złącznych SA, z uwagi na jej trudną sytuację, do Towarzystwa Finansowego Silesia sp. z o.o. Podobne rozwiązanie zainicjowano w spółce HUTMAR SA, poprzez podjęcie działań mających na celu wniesienie akcji tej spółki na podwyższenie kapitału spółki Regionalny Fundusz Gospodarczy SA⁵³. Ponadto, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie⁵⁴ zobowiązało HUTMAR SA do opracowania planu naprawczego, co też Zarząd Spółki uczynił, i obecnie program naprawczy jest realizowany⁵⁵.

W przypadku spółek PGE Polska Grupa Energetyczna SA oraz TAURON Polska Energia SA ujemny wynik finansowy netto w 2018 r. był wynikiem świadomego zabiegu, polegającego na dokonaniu odpisów. W PGE utworzono odpisy na oczekiwane straty kredytowe dotyczące akcji PGE Obrót SA i PGE Sweden AB oraz kosztów z tytułu odpisów: odpisu aktualizującego wartość Spółki Exatel SA, częściowego odpisu aktualizującego wartość udziałów w Spółce PGE EJ 1

⁴⁹ Czynność określona w *Standardach nadzoru właścicielskiego w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, a których prawa z akcji lub udziałów wykonuje Minister Energii* (Rozdział III. Zarząd, pkt. 3 Kontrola i ocena pracy).

⁵⁰ Taką prawidłowość sporządzania raportów o sytuacji ekonomicznej spółek nadzorowanych przez ME przyjęto w Planie działalności Departamentu na 2019 rok. Pismo z dnia 14 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

⁵¹ Pismo z dnia 13 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

⁵² Ibidem.

⁵³ W chwili obecnej odbywa się proces wniesienia 85% akcji Spółki Hutmar SA na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki RFG SA. Planowane zakończenie procesu to II połowa lipca br.

⁵⁴ Uchwała z dnia 25 czerwca 2018 roku. Zarząd Spółki w dniu 31 sierpnia 2018 r. przesłał do ME opracowany program naprawczy dla Spółki.

⁵⁵ Program/ Plan naprawczy zakładał: 1) Restrukturyzację majątkową, polegającą na sprzedaży nieruchomości położonej w Polkowicach; 2) Likwidacja oddziału w Polkowicach; 3) Produkcja i sprzedaż energii elektrycznej w oparciu o farmy fotowoltaiczne. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie HUTMAR SA w dniu 9 października 2018 r. wyraziło zgodę na sprzedaż nieruchomości położonej w Polkowicach. W dniu 26 listopada 2018 r. został podpisany akt notarialny na sprzedaż przedmiotowej nieruchomości. Po sprzedaży nieruchomości oddział w Polkowicach został zlikwidowany. Zarząd Spółki wystąpił także do WZ o wyrażenie zgody na rozpoczęcie inwestycji polegającej na budowie instalacji fotowoltaicznej o mocy do 1 MWp. Pismo z dnia 8 lipca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

oraz częściowego odpisu aktualizującego wartość obligacji Spółki Autostrada Wielkopolska SA. W TAURON-ie, utworzono odpisy dla Spółki TAURON Wydobycie SA oraz Spółki TAURON Wytwarzanie SA, w związku z przeprowadzonymi testami na utratę wartości akcji.

Odnosząc się do sytuacji finansowej spółek: JSW KOKS SA⁵⁶, Kopalnie Surowców Mineralnych Kosmin sp. z o.o.⁵⁷, PSK Rzeszów sp. z o.o. w likwidacji⁵⁸, Walcownia Metali Nieżelaznych Łabędy SA⁵⁹, Dyrektor DNiPW wyjaśniła⁶⁰, że *z uwagi na niewielki udział w kapitale zakładowym, ME ma ograniczone możliwości oddziaływania na podmiot. (...) ME monitoruje sytuację ekonomiczno-finansową na bieżąco poprzez analizę informacji kwartalnych oraz sprawozdań rocznych.*

(akta kontroli str. 34-43, 1067-1235, 1315-1323, 1734-1877)

Wobec braku efektów prowadzonych działań likwidacyjnych PSK Rzeszów sp. z o.o. w likwidacji⁶¹, DNiPW skierował pisma do likwidatora Spółki oraz większościowego udziałowca, tj. Węgłokoks SA celem pozyskania informacji na temat przebiegu likwidacji tej Spółki. DNiPW otrzymał wyczerpującą odpowiedź, zarówno z Węgłokoks SA (dn. 16 maja 2019 r.) jak i, od likwidatora (dn. 7 czerwca 2019 r.).

(akta kontroli str. 934-945)

Strata wygenerowana przez Spółkę Fabryka Przewodów Energetycznych SA zarówno w 2017 r., jak i w 2018 r. była wynikiem dwóch różnych zdarzeń. Za 2017 r. Spółka wykazała zysk netto w wysokości 1 704,0 tys. zł, niemniej po badaniu sprawozdań finansowych przez biegłego rewidenta, zgodnie z jego sugestią, należało dokonać korekty sposobu prezentacji danych i ująć skutki wyceny wartości godziwej kontraktów w kosztach finansowych w rachunku zysków i strat, wskutek czego w sprawozdaniu finansowym za 2017 rok została wykazana strata w kwocie 4 254,9 tys. zł. Ujemny wynik finansowy netto w 2018 r. (-1 819 029,0 zł) to efekt podpisanych przez Spółkę, w latach 2015-2016, trzech kontraktów długoterminowych.

(akta kontroli str.34-43, 1315-1323, 2386-2418)

Kopalnia Soli Bochnia sp. z o.o. wygenerowała ujemny wynik finansowy netto w 2018 r., wobec zysku netto w 2017 r., z powodu spadku frekwencji odwiedzających kopalnię, która zmalała o 11,59%, przy planowanym wzroście o 1,86%. Przychody i koszty zmniejszyły się w stosunku do planu także w związku z niezrealizowaniem zadań planowanych do sfinansowania ze środków NFOŚiGW⁶². Ministerstwo Energii, w odniesieniu do Kopalni Soli Bochni sp. z o.o., nie inicjowało opracowania programów naprawczych, w związku z realizacją przez Spółkę zadań wynikających z zaakceptowanego przez Ministra Energii Programu⁶³ oraz niewystąpieniem zdarzeń nadzwyczajnych, uniemożliwiających realizację misji Spółki. Według wyjaśnień Dyrektor DNiPW, *zarówno sytuacja ekonomiczno-*

⁵⁶ Udział SP w kapitale zakładowym wynosi 3,23%.

⁵⁷ Udział SP w kapitale zakładowym wynosi 31,0%.

⁵⁸ Udział SP w kapitale zakładowym wynosi 5,90%.

⁵⁹ Udział SP w kapitale zakładowym wynosi 1,53%.

⁶⁰ Pismo z dnia 13 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

⁶¹ Spółka została postawiona w stan likwidacji w dniu 5 grudnia 2018 r.

⁶² NFOŚiGW uzależnił wypłatę środków na wydatki na ochronę i zabezpieczenie Kopalni od notyfikacji Komisji Europejskiej. Notyfikacja nastąpiła w 2019 r. W związku z powyższym plan przychodów i kosztów na 2018 rok nie mógł być wykonany w pełnym zakresie.

⁶³ Dotyczy Programu całkowitej likwidacji zakładu górnictwa Siedlec- Moszczenica, nie zabytkowej części zakładu górnictwa Bochnia oraz utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowych części zakładu górnictwa Bochnia, wchodzących w skład Kopalni Soli Bochnia sp. z o.o. na lata 2014-2020. Aktualnie realizowany przez Spółkę Program został zaakceptowany przez Ministra Energii w dniu 4 lipca 2016 r. W dniu 3 czerwca 2019 r. Minister Energii zaakceptował kierunkowo aktualizację ww. Programu do końca 2027 r. Pismo z dnia 8 lipca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:36650.

finansowa, jak i sposób wydatkowania środków budżetowych są na bieżąco monitorowane przez ME.

(akta kontroli str. 34-43, 919-922, 1315-1323)

Spółka Nieruchomości KW sp. z o.o. funkcjonuje w strukturze ukształtowanej na potrzeby przeprowadzanego procesu restrukturyzacji Kompanii Węglowej. Nie zatrudnia pracowników, a jej działalność ma na celu doprowadzenie majątku Spółki do stanu pozwalającego na wszczęcie postępowania likwidacyjnego.

(akta kontroli str.34-43)

Spółka SIARKOPOL Gdańsk SA wykazała w sprawozdaniu finansowym za 2017 rok stratę (-2 721,0 tys. zł), która powstała głównie wskutek wysokich kosztów finansowych wynikających z zadłużenia. Według wyjaśnień Dyrektor DNiPW, strata za 2016 r. była prawie dwukrotnie wyższa, Spółka w 2017 r., oprócz optymalizowania kosztów, poprawiła warunki kontraktowe, co przełożyło się na wzrost przychodów Spółki. Wynik finansowy netto Spółki za 2018 rok był dodatni (2 015 685,33 zł).

Podstawowym przedmiotem działalności Spółki Restrukturyzacji Kopalń SA⁶⁴ jest m.in. prowadzenie likwidacji kopalń, zabezpieczenie kopalń sąsiednich, zagospodarowanie majątku likwidowanych kopalń, likwidacja negatywnych skutków działalności przemysłowej, wynikających z zakończonej eksploatacji złóż węgla (...). Spółka zobowiązana jest także do finansowania realizacji świadczeń osłonowych, z których korzystać mogą pracownicy kopalń likwidowanych, nieposiadający uprawnień emerytalnych. Podstawowym źródłem finansowania działalności statutowej Spółki są dotacje budżetowe. W związku z (nieodpłatnym) nabywaniem kopalń lub oznaczonych części zakładu górniczego, w strukturze organizacyjnej Spółki w 2018 roku utworzono pięć nowych oddziałów. Według wyjaśnień Dyrektor DNiPW, *powyższe działania miały znaczący wpływ na poziom poniesionych kosztów w 2018 roku, a tym samym ukształtowanie wyniku finansowego za ten okres działalności Spółki*⁶⁵.

(akta kontroli str. 919-922)

Spółka WĘGLOKOKS SA, mimo że osiągnęła za 2018 rok zysk ze sprzedaży w wysokości 76,6 mln zł, to z uwagi na przeterminowane zobowiązania i skumulowane straty spółek segmentu hutniczego z Grupy Kapitałowej Węglokoks, była zobowiązana do utworzenia odpisów aktualizujących, zarówno wartość akcji i udziałów w tych spółkach, jak również wartość przeterminowanych należności handlowych od tych spółek.

Strata, w wysokości 15 024,2 tys. zł, powstała za 2018 rok w spółce Huta Łabędy SA była wynikiem odpisu aktualizującego na inwestycje długoterminowe oraz odpisu w związku z wyceną bilansową kredytu inwestycyjnego.

(akta kontroli str. 2468-2477)

Dodatni wynik finansowy netto, w grupie spółek będących w nadzorze Ministra Energii, wygenerowało: za 2017 rok – 29 spółek⁶⁶ oraz za 2018 rok – 27 spółek⁶⁷, z tego, odpowiednio, 5 oraz 8 spółek⁶⁸ wypłaciło dywidendę na rzecz Skarbu Państwa. Tj.: za 2017 r. w wysokości 3 884,0 tys. zł, za 2018 r. w wysokości 861 966,6 tys. zł. Różnica w wielkości wypłaconej dywidendy w latach 2017-2018

⁶⁴ Przedsiębiorstwo górnicze, o którym mowa w art. 8 ust 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1374 ze zm.).

⁶⁵ Pismo z dnia 25 czerwca 2019 r. Znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK: 366550.

⁶⁶ Brak danych z następujących spółek: w przypadku Spółki Holding Węglowy sp. z o.o. pierwszy rok obrotowy kończy się 31.12.2019 r., Rafineria Nafty GLIMAR SA – od 2011 r. Spółka nie przedstawia sprawozdań finansowych. Spółka Zarządca Rozliczeń SA wykazywała w analizowanym okresie wynik finansowy netto równy 0.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Brak danych z Elektrociepłowni Będzin SA za 2018 rok. Przerwa w obradach ZWZ.

wynika z faktu, że w 2017 r. SP odstąpił od poboru dywidendy od PGNiG SA. Dywidenda za 2018 r. wypłacona przez PGNiG SA na rzecz Skarbu Państwa stanowiła 747 667,1 tys. zł. Wysokość wypłaconej dywidendy była zgodna z zasadami określonymi w *Kierunkowych zasadach podziału zysku netto za 2017 r. (2018 r.) w spółkach z udziałem Skarbu Państwa*⁶⁹. Nie wystąpiły sytuacje, w których propozycje podziału zysku, sformułowane przez zarządy spółek, byłyby niezgodne z ww. wytycznymi.

W pozostałych przypadkach zarządy spółek nie wystosowały propozycji wypłaty dywidendy proponując przeznaczenie środków z zysku na kapitał zapasowy bądź na kapitał rezerwowy.

W 2018 r. Zarząd PGNiG SA zaproponował wypłatę dywidendy za 2017 rok w kwocie 866,7 mln zł⁷⁰, następnie wniosek poparła Rada Nadzorcza, a mimo to, ZWZ⁷¹ nie podjęło uchwały w tym zakresie. Powodem takiej decyzji było stanowisko⁷² Departamentu Ropy i Gazu w Ministerstwie Energii (DRiG), które wskazywało, że w związku z rozwojem rynku gazu, uzasadnionym byłoby kwotę zaproponowaną na dywidendę przeznaczyć na kapitał rezerwowy w celu rozbudowy i modernizacji krajowej sieci dystrybucyjnej gazu. W rezultacie, ZWZ PGNiG SA, w dniu 20 lipca 2018 r. nie uchwaliło wypłaty dywidendy na rzecz akcjonariuszy.

(akta kontroli str. 2112-2230, 2468-2477)

Minister Energii, w ramach działań nadzorczych, kierował korespondencją do nadzorowanych spółek, formułując zalecenia ogólne, wskazówki, rekomendacje. Część korespondencji dotyczyła spraw indywidualnych, właściwych dla danej spółki, jak chociażby pisma kierowane do RN ENERGA SA w sprawie skarg klientów, dotyczące m.in. błędnych rozliczeń za energię elektryczną, w związku z wdrażanym systemem obsługi, bądź też pismo do RN KGHM z prośbą m.in. o diagnozę sytuacji finansowej w związku z rosnącymi kosztami działalności oraz planowanym poziomem inwestycji krajowych i zagranicznych. Kwestie wspólne, które podnosił Minister Energii w pismach kierowanych do wszystkich spółek, to w szczególności zalecenia optymalizacji kosztów działalności, ograniczenie wydatków na czynności sponsoringowe, a także potrzeba interpretacji i modyfikacji umów o świadczenie usług zarządzania. W tej ostatniej sprawie, Minister Energii, skierował pismo⁷³ do rad nadzorczych z zaleceniem dokonywania przez nie przeglądu rozliczeń członków zarządu, m.in. z usług, z których korzystali poza siedzibą spółki, w tym również za granicą, niezależnie od czasu trwania. Minister Energii wyraził obawę, czy *standard zakwaterowania mieści się w kanonach biznesowych i nie obejmuje świadczeń luksusowych, przekraczających granice zdrowego rozsądku*.

Po przeprowadzonej w 2017 r. w ME, analizie wydatków marketingowych ponoszonych przez spółki w latach 2015-2016, Minister rekomendował radom nadzorczym spółek, aby *wydatki na cele sponsoringowe ponoszone przez spółkę/grupę kapitałową, nie przekraczały, co do zasady 0,2%⁷⁴ przychodów netto ze sprzedaży w poprzednim roku obrotowym. (...) Ponadto, spółki powinny również zagwarantować sobie w umowie sponsoringowej możliwość jej wcześniejszego*

⁶⁹ Stanowiące element dokumentu pn. Wytyczne dla spółek z udziałem Skarbu Państwa sporządzających sprawozdanie finansowe za rok 2017.

⁷⁰ W tym dla Skarbu Państwa przypadło 623,0 mln zł (wg stanu ilościowego akcji Skarbu Państwa na dzień 13 czerwca 2017 r.).

⁷¹ ZWZ PGNiG SA zwołane w dniu 6 lipca 2018 r. (z przerwą do dnia 20 lipca 2018 r.).

⁷² Stanowisko DRiG było odpowiedzią na pismo DNiPW z dnia 19 lipca 2018 r.

⁷³ Pismo z dnia 22 marca 2019 r. Znak pisma IK:337235.

⁷⁴ Wyjątek stanowił 2018 rok, bowiem ze względu na obchodzone 100-lecie odzyskania niepodległości, rekomendowano by wysokość wydatków na cele sponsoringowe, ponoszonych przez spółkę/grupę kapitałową, nie była wyższa od 0,27% przychodów netto ze sprzedaży w poprzednim roku obrotowym. Natomiast, w 2019 r. przywrócono poziom 0,2% przychodów netto ze sprzedaży w poprzednim roku obrotowym na wydatki na cele sponsoringowe.

wypowiedzenia w sytuacji wykazania straty operacyjnej, skorygowanej o odpisy i rezerwy w danym roku obrotowym, oraz możliwość istotnego obniżenia wartości umowy (np. o 50%) w okresie jej wypowiedzenia⁷⁵.

Minister Energii wystąpił do spółek, w listopadzie 2018 r., o informację na temat wydatków na cele marketingowe, komunikacyjne, wizerunkowe i sponsoringowe, w związku z prośbą Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Zebrane informacje zostały przekazane do KPRM⁷⁶.

(akta kontroli str.663-918, 946-1055, 1878-1919)

W latach 2017-2019 (I półrocze) wystąpiły pojedyncze przypadki, że pisma Ministra Energii kierowane do spółek, pozostawały bez odpowiedzi. Według wyjaśnień Dyrektora DNiPW⁷⁷, wszystkie wystąpienia Ministra Energii do spółek mają charakter wytycznych – zaleceń, gdyż Minister, jako akcjonariusz nie może wydawać wiążących poleceń zarządowi spółki. Minister mając na uwadze wzrost wartości spółek, może przypominać, proponować tematy do kontroli, apelować o ograniczenie kosztów i szczególnie nadzór rad nadzorczych nad niektórymi dziedzinami działania spółek, zwłaszcza tymi, które generują koszty niezwiązane bezpośrednio z prowadzeniem działalności operacyjnej.

(akta kontroli str.633-639)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Pozytywna.

2.2 Obsadzanie stanowisk w organach spółek i przestrzeganie zasad oraz przepisów dotyczących wymagań dla kandydatów, a także ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej oraz wynagrodzeń.

Opis stanu
faktycznego

Minister Energii zapewnił udział reprezentantów Skarbu Państwa w organach nadzorczych 34 podległych spółek⁷⁸. W latach 2017- 2018 doszło do odwołania reprezentantów SP w radach nadzorczych pięciu spółek przed zakończeniem kadencji, tj. w spółkach: Kopalnia Soli Wieliczka SA (w 2018 r.), PGE Polska Grupa Energetyczna SA (w 2017 r. i 2018 r.), Spółka Restrukturyzacji Kopalń SA (w 2017 r.), JSW SA (w 2018 r.), ENEA SA (w 2018 r.). W każdym przypadku odwołanie dotyczyło jednego spośród reprezentantów SP w radzie nadzorczej.

W PGE SA⁷⁹ oraz ENEA SA Minister Energii, korzystając z uprawnień właścicielskich, odwołał członka rady nadzorczej powołanego oświadczeniem, a następnie, pełnomocnik SP głosował za powołaniem go (tj. dokładnie tej samej osoby) przez walne zgromadzenie. Członek rady nadzorczej powołany poprzez pisemne oświadczenie może zostać odwołany wyłącznie w tym samym trybie, co oznacza, że opisane wyżej działanie miało na celu zwolnienie miejsca przeznaczonego do powołania członka rady nadzorczej w trybie oświadczenia.

⁷⁵ Pismo z dnia 10 stycznia 2017 r. znak pisma DPW.I.096.1.2017.

⁷⁶ Pismo z dnia 13 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

⁷⁷ Pismo z dnia 21 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

⁷⁸ Dane według stanu na dzień 30 czerwca 2019 r.

Źródło: <http://bip.me.gov.pl/O+ministerstwie/Spolki+w+nadzorze+wlasnicielskim+Ministra+Energii>.

⁷⁹ Dotyczy 2017 r. Natomiast, w 2018 r. doszło do odwołania przez NWZ w dniu 14 listopada 2018 r. członka RN wskazanego przez Ministra Energii we wniosku w sprawie zmian w składzie rady nadzorczej stanowiącym załącznik do instrukcji na głosowanie.

Według wyjaśnień Dyrektor DNiPW⁸⁰, skorzystanie przez Ministra Energii z trybu powołania członka rady nadzorczej w drodze pisemnego oświadczenia złożonego spółce daje możliwość natychmiastowej reakcji. Zachodzą sytuacje, w których z przyczyn niezależnych od Ministra, zachodzi konieczność zapewnienia reprezentacji spółki w zakresie organu zarządzającego i nadzorczego, stosownie do postanowień statutu/umowy spółki. Brak zapewnienia minimalnego składu poszczególnych organów powoduje paraliż decyzyjny. W przypadku zmniejszenia liczby członków RN poniżej progu określonego w statucie bądź ustawie konieczne jest niezwłoczne uzupełnienie składu organu. Wówczas wykorzystując uprawnienie osobiste Skarbu Państwa do wskazywania członka rady nadzorczej oświadczeniem osoba jest wprowadzana do rady nadzorczej w przeciągu 1 dnia (po uprzednim pozyskaniu opinii Rady do spraw Spółek z udziałem Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych⁸¹), a następnie np. oddelegowana do prac w składzie zarządu. Sposób powołania członków rady nadzorczej poprzez walne zgromadzenie jest procesem wydłużonym w czasie trwającym zazwyczaj od 1,5 do 2,5 miesiąca. Z tego względu zasadne jest utrzymywanie w ww. spółkach wakatu dla możliwości skorzystania przez Ministra Energii z uprawnienia do powołania pisemnym oświadczeniem członka RN.

(akta kontroli str.449-454, 1236-1314, 1734-1877)

Zarówno statut PGE SA⁸², jak i statut ENEA SA⁸³, przewiduje sposób powoływania członków rady nadzorczej przez walne zgromadzenie, z zastrzeżeniem, że Skarb Państwa, do czasu, kiedy pozostaje akcjonariuszem, ma prawo do powoływania i odwoływania jednego członka rady nadzorczej poprzez złożenie spółce stosownego oświadczenia.

Możliwość powołania i odwołania członka/ członków rady nadzorczej w drodze pisemnego oświadczenia składanego spółce występuje w 12 spółkach, w których prawa z akcji/ udziałów SP wykonuje Minister Energii. Uprawnienie to wpisane jest do statutów/ umów:

- pięć spółek z większościowym udziałem Skarbu Państwa, tj.:
 - PGE SA – 1 oświadczenie⁸⁴,
 - ENEA SA – 1 oświadczenie⁸⁵,
 - PGNiG SA – 1 oświadczenie⁸⁶,
 - ENERGA SA – Skarb Państwa jest uprawniony do powołania i odwołania połowy + jednego członka rady nadzorczej oświadczeniem⁸⁷,

⁸⁰ Pismo Dyrektor DNiPW z dnia 26 czerwca 2019 r.

⁸¹ Dalej: Rada ds. spółek.

⁸² Zgodnie z §20 pkt 5 statutu PGE SA z dnia 15 maja 2019 r. (tekst jednolity) Skarb Państwa jest uprawniony do powoływania oraz odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej w drodze pisemnego oświadczenia składanego Zarządowi Spółki. Takie powołanie lub odwołanie jest skuteczne z chwilą doręczenia odpowiedniego oświadczenia Zarządowi i nie wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia. Uprawnienie Skarbu Państwa wygasa z chwilą, gdy Skarb Państwa przestanie być akcjonariuszem Spółki.

Zgodnie z §24 pkt 1 statutu ENEA SA z dnia 26 czerwca 2017 r. (tekst jednolity) Od momentu, gdy Skarb Państwa przestanie być jedynym akcjonariuszem Spółki, Skarb Państwa ma prawo, stosownie do art. 354 § 1 Kodeksu spółek handlowych, do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej w drodze pisemnego oświadczenia składanego Zarządowi Spółki. Takie powołanie lub odwołanie jest skuteczne z chwilą doręczenia odpowiedniego oświadczenia Zarządowi i nie wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia. Uprawnienie Skarbu Państwa wygasa z chwilą, gdy Skarb Państwa przestanie być akcjonariuszem Spółki.

⁸³ Zgodnie z §24 pkt 1 statutu ENEA SA z dnia 26 czerwca 2017 r. (tekst jednolity) Od momentu, gdy Skarb Państwa przestanie być jedynym akcjonariuszem Spółki, Skarb Państwa ma prawo, stosownie do art. 354 § 1 Kodeksu spółek handlowych, do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej w drodze pisemnego oświadczenia składanego Zarządowi Spółki. Takie powołanie lub odwołanie jest skuteczne z chwilą doręczenia odpowiedniego oświadczenia Zarządowi i nie wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia. Uprawnienie Skarbu Państwa wygasa z chwilą, gdy Skarb Państwa przestanie być akcjonariuszem Spółki.

⁸⁴ Według stanu na dzień 27 czerwca 2019 r. oświadczenie nie jest wykorzystane przez ME i pozostaje wakat.

⁸⁵ Według stanu na dzień 27 czerwca 2019 r. oświadczenie nie jest wykorzystane przez ME i pozostaje wakat.

⁸⁶ Według stanu na dzień 27 czerwca 2019 r. oświadczenie nie jest wykorzystane przez ME i pozostaje wakat.

⁸⁷ Według stanu na dzień 27 czerwca 2019 r., przy ustalonej na 7 osób Radzie Nadzorczej wykorzystane są 3 oświadczenia, 1 pozostaje niewykorzystane. Pozostali członkowie RN powoływani są przez Walne Zgromadzenie.

- JSW SA – Skarb Państwa jest uprawniony do powołania i odwołania *połowy + jednego członka* rady nadzorczej oświadczeniem, pozostali powoływani są przez Walne Zgromadzenie, przy czym Skarb Państwa jest wyłączony od głosowania na Walnym Zgromadzeniu w sprawie powoływania i odwoływania pozostałych członków Rady Nadzorczej. Obecnie⁸⁸, wszystkie 7 miejsc w Radzie Nadzorczej należących do Skarbu Państwa są obsadzone;
- siedem spółek z mniejszościowym udziałem Skarbu Państwa, tj.:
 - TAURON Polska Energia SA – Skarb Państwa jest uprawniony do powołania i odwołania *połowy + jednego członka* rady nadzorczej oświadczeniem, pozostali powoływani są przez Walne Zgromadzenie, przy czym Skarb Państwa jest wyłączony od głosowania na Walnym Zgromadzeniu w sprawie powoływania i odwoływania pozostałych członków Rady Nadzorczej,
 - Centrala Zbytu Węgla Węglzbyt SA – Skarb Państwa jest uprawniony do powołania i odwołania 1 członka RN oświadczeniem, pozostali członkowie powoływani są w drodze oświadczenia przez innych akcjonariuszy,
 - LOTOS Petrobaltic SA – Skarb Państwa jest uprawniony do powołania i odwołania 1 członka RN oświadczeniem, pozostali członkowie powoływani są przez Walne Zgromadzenie,
 - JSW Koks SA – Skarb Państwa jest uprawniony do powołania i odwołania 1 członka RN oświadczeniem, pozostali członkowie powoływani są przez Walne Zgromadzenie,
 - PSK Rzeszów sp. z o.o. w likwidacji – Skarb Państwa jest uprawniony do powołania i odwołania 1 członka RN oświadczeniem, pozostali członkowie powoływani są przez Walne Zgromadzenie,
 - Polska Grupa Górnicza SA – Skarb Państwa jest uprawniony do powołania i odwołania 1 członka RN oświadczeniem, pozostali członkowie powoływani są w drodze oświadczenia przez innych akcjonariuszy,
 - Jastrzębskie Zakłady Remontowe sp. z o.o. – Skarb Państwa jest uprawniony do powołania i odwołania 1 członka RN oświadczeniem, pozostali członkowie powoływani są przez Walne Zgromadzenie.

(akta kontroli str. 1056-1057)

W spółce ENEA SA, na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu (NWZ) w dniu 16 kwietnia 2018 r., tj. na tym samym NWZ, na którym powołano kandydata na członka RN ENEA SA, odwołanego uprzednio oświadczeniem Ministra Energii, podjęto także uchwałę, odnoszącą się do kandydata na drugiego członka RN ENEA wskazanego przez Skarb Państwa. Osoba ta, (jak wynika z pisma, stanowiącego uzupełnienie do instrukcji⁸⁹ do głosowania na NWZ), nie posiadała pozytywnej opinii Rady do spraw spółek z udziałem Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych⁹⁰. Wskazano, bowiem, iż w odniesieniu do tej kandydatury *Pełnomocnik Skarbu Państwa na NWZ ENEA, zgłosi projekt uchwały w sprawie powołania jego osoby na członka Rady Nadzorczej, który będzie zawierał postanowienie, iż uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia pozyskania przez kandydata*

⁸⁸ Według stanu na dzień 27 czerwca 2019 r.

⁸⁹ Pismo z dnia 13 kwietnia 2018 r. znak pisma DNP.IV.4621.5.2.2018 IK: 206554, skierowane do Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, podpisane przez Dyrektora Departamentu Nadzoru i Polityki Właściwościskiej. Wniosek w sprawie zmian w składzie Rady Nadzorczej, stanowiący załącznik do niniejszego pisma został podpisany przez Ministra Energii.

⁹⁰ Wymóg posiadania pozytywnej opinii Rady ds. spółek przez kandydata na członka organu nadzorczego, wskazanego przez podmiot uprawniony do wykonywania praw z akcji należących do Skarbu Państwa, nakłada art. 19 ust 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 1302).

pozytywnej opinii Rady do spraw spółek z udziałem Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych.

Instrukcja⁹¹ zaakceptowana przez Ministra Energii, została przekazana do zatwierdzenia przez Prezesa Rady Ministrów w zakresie punktu 5⁹² porządku obrad NWZ. Pismem z dnia 16 kwietnia 2018 r. Dyrektor Departamentu Skarbu Państwa w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów poinformował DNiPW w ME, że Prezes RM zatwierdził instrukcję w zakresie leżącym w jego kompetencji. NWZ ENEA odbyło się w wyznaczonym terminie. Następnie w dniu 19 kwietnia 2018 r., tj. 3 dni po obradach NWZ ENEA, Minister Energii wystąpił z wnioskiem do Rady ds. spółek o wydanie opinii dla kandydata na członka RN ENEA, który jej nie posiadał. Kandydat otrzymał pozytywną opinię w dniu 20 kwietnia 2018 r.

Dyrektor DNiPW podała w wyjaśnieniu, że kandydat nie mógł fizycznie dostarczyć oryginałów dokumentów do wniosku o wydanie opinii Rady ds. spółek. (...) Podjęcie warunkowej uchwały WZ w odniesieniu do ww. kandydatury pozwoliło uniknąć wydłużenia procesu powoływania nowych członków Rady Nadzorczej, który nastąpiłby w wyniku ogłoszenia przerwy w obradach WZ, a także ponoszenia dodatkowych kosztów przez Spółkę związanych z organizacją WZ po przerwie. Należy dodać, iż zmiana składu Rady Nadzorczej dokonywana była na wniosek Ministra Energii, który zażądał zwołania WZ w tej sprawie, w możliwie jak najszybszym terminie, co było podyktowane potrzebą pilnego przeprowadzenia zmian w składzie RN ENEA SA.

Z kolei, Dyrektor Departamentu Skarbu Państwa w KPRM wyjaśnił, że zatwierdzenie ww. instrukcji do głosowania wymagało oceny w zakresie możliwości podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie/ zgromadzenie wspólników o powołaniu danej osoby do składu rady nadzorczej spółki, która wchodzi w życie po spełnieniu określonego warunku, od którego zależy powołanie. Problematyka związana z czynnościami warunkowymi jest przedmiotem regulacji Kodeksu cywilnego, do którego odsyła art. 2 Kodeksu spółek handlowych stanowiąc, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 89 kodeksu cywilnego powstanie lub ustanie skutków czynności prawnej można uzależnić od zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunek), przy czym zasadą jest, że chwila ta następuje w momencie wystąpienia zdarzenia stanowiącego warunek. (...) żaden przepis prawa, w tym odnoszący się do uchwał walnego zgromadzenia/ zgromadzenia wspólników, nie zabrania podejmowania przez organy korporacyjne spółek uchwał ze wskazaniem, że wchodzi one w życie po spełnieniu określonego warunku. Należy, zatem uznać, że tak skonstruowane uchwały są prawnie dopuszczalne (...).

(akta kontroli str. 1237-1314)

Do odwołania członka Rady Nadzorczej Spółki Restrukturyzacji Kopalń SA w 2017 r. doszło z powodu braku spełniania przez niego wymogu posiadania wyższego wykształcenia wprowadzonego ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

Odwołanie członka⁹³ Rady Nadzorczej Kopalni Soli Wieliczka SA, wiązało się z prośbą⁹⁴ Sekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN) o wprowadzenie do RN Spółki przedstawiciela MKiDN, celem monitorowania Spółki w kontekście ochrony kopalni, jako zabytku bezcennego dla narodowego i światowego dziedzictwa. Kandydat MKiDN wskazany przez Ministra

⁹¹ Zarówno instrukcja datowana na dzień 9 kwietnia 2018 r., jak i uzupełnienie do Instrukcji z załączonym wnioskiem w sprawie zmian w składzie rady nadzorczej.

⁹² Punkt ten dotyczył podjęcia uchwały w sprawie zmian w składzie Rady Nadzorczej ENEA SA.

⁹³ Osoba ta pełniła swoją funkcję nieustająco od dnia 14 października 2008 r.

⁹⁴ Pismo z dnia 20 lipca 2017 r. znak pisma DDK-WM.070.3.2017.KS.

Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wiceprezesa Rady Ministrów⁹⁵ posiadał kompetencje określone w art. 19 ust 1-3 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. *o zasadach zarządzania mieniem państwowym*.

(akta kontroli str. 1315-1323, 2007-2052, 2341-2385)

W przypadku odwołania członka Rady Nadzorczej JSW SA, jak wyjaśniła Dyrektor DNiPW, *Minister Energii skorzystał z uprawnień właścicielskich*⁹⁶. Z kolei, z uprawnień będących w kompetencji organu nadzorczego, na podstawie art. 368 § 4 ustawy z dnia 15 września 2000 r. *Kodeks spółek handlowych*⁹⁷, skorzystała Rada Nadzorcza JSW SA, odwołując w dniu 10 stycznia 2019 r. dwóch członków zarządu Spółki, a następnie na posiedzeniu RN JSW SA w dniu 11 czerwca 2019 r., odwołując Prezesa Zarządu JSW SA). Powodem odwołania Prezesa Zarządu JSW SA była przede wszystkim utrata zaufania w związku z utrudnianiem wykonywania kodeksowych uprawnień rady nadzorczej.

Wobec powyższego, Rada Nadzorcza JSW SA podjęła następujące kroki:

- zawiadomienie Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego o zidentyfikowanych nieprawidłowościach w Spółce oraz działaniach na jej szkodę (27 listopad 2018 r.), a także złożenie wniosku o zabezpieczenie dokumentacji w związku z podejrzeniem o fałszowanie, zmiany treści i niszczenia dokumentów Spółki, mających istotne znaczenie dowodowe (23 styczeń 2019 r.)
- przedłożenie na adres Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego informacji o zidentyfikowanych nieprawidłowościach w JSW SA oraz wniosek o wsparcie RN przez organy zewnętrzne (4 luty 2019 r.).

W odpowiedzi na ww. działania RN JSW SA, Prokuratura Okręgowa w Gliwicach, postanowieniem z dnia 28 marca 2019 r. wszczęła śledztwo w sprawie nadużycia udzielonych uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez osoby zobowiązane do zajmowania się sprawami majątkowymi JSW SA.

W kontekście ww. zdarzeń, Ministerstwo Energii (DNiPW) zażądało wyjaśnień⁹⁸ od Przewodniczącej Rady Nadzorczej JSW SA, jak również prowadziło korespondencję z członkami RN JSW SA z ramienia pracowników. W dniu 21 stycznia 2019 r., w związku z sytuacją w Spółce, doszło do spotkania Pana Ministra i Pełnomocnika *Rządu do spraw restrukturyzacji węgla kamiennego* z organizacjami związkowymi JSW SA. Rozmowy, poza kwestiami merytorycznymi, (branżowymi) dotyczyły także spraw związanych z rozwiązaniem kryzysu w Zarządzie oraz Radzie Nadzorczej Spółki⁹⁹. Do kolejnych spotkań Ministra z przedstawicielami Spółki doszło w dniach 29¹⁰⁰ i 30¹⁰¹ maja 2019 r.

Dyrektor DNiPW, odnosząc się do kwestii odwołania Prezesa Zarządu, wyjaśniła¹⁰², że w *ocenie ME Zarząd JSW pod kierownictwem nie podjął zdecydowanych działań zmierzających do wyeliminowania nieprawidłowości* (...).

Prezes Zarządu JSW SA nie otrzymał absolutorium z wykonania obowiązków w 2018 roku.

⁹⁵ Pismo z dnia 9 kwietnia 2018 r. znak pisma DDK-WM.005.2.2018.AS..

⁹⁶ Pismo z dnia 8 lipca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK: 366550. Odwołanie nastąpiło w drodze oświadczenia Ministra Energii.

⁹⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 505, ze zm.

⁹⁸ Pismo z dnia 7 listopada 2018 r. znak pisma DNP.II.4631.151.2018, IK:288254.

Pismo z dnia 21 stycznia 2019 r. znak pisma DNP.II.4631.32.2019, IK:312345.

Pismo z dnia 13 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.II.4631.235.2019, IK: 369370.

Pismo z dnia 5 lipca 2019 r. podpisane przez Zastępcę Dyrektora DNiPW.

⁹⁹ Na podstawie pisma z dnia 24 stycznia 2019 r. znak pisma DNP.II.4631.35.2019, IK: 312290 stanowiącego odpowiedź na pismo Szefa Kancelarii Prezesa Rady ministrów z dnia 16 stycznia 2019 r.

¹⁰⁰ Spotkanie z członkami RN JSW SA z ramienia pracowników.

¹⁰¹ Spotkanie z reprezentatywnymi organizacjami związkowymi JSW SA.

¹⁰² Pismo z dnia 8 lipca 2019r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:366550.

Podobna sytuacja dotyczyła Prezesa Zarządu Spółki Kopalnia Soli Bochnia sp. z o.o., który nie uzyskał absolutorium za 2017 rok, z uwagi m.in. na uchybienia związane z wykonywaniem obowiązków, w tym podjęcie decyzji w sprawie nabycia składników aktywów trwałych bez stosownych zgód organów korporacyjnych. Rada Nadzorcza Spółki oceniła współpracę z Prezesem Zarządu, jako trudną¹⁰³, wskazując na przypadki nieprzedłożenia wymaganych dokumentów na posiedzenia Rady Nadzorczej, oraz na zbyt długotrwały i nie wystarczająco radykalny przebieg procesu reorganizacji Działu Turystyki w spółce¹⁰⁴.

(akta kontroli str.449-454, 1315-1323, 1380-1617)

Prezes Zarządu HUTMAR SA zawnioskował do Ministra Energii o zmniejszenie liczebności składu Rady Nadzorczej, argumentując, iż *pięciosobowa rada nadzorcza jest przerośnięta i ze względów społeczno-gospodarczych Zarząd uznaje, że w tak małej spółce jak HUTMAR SA powinna być rada trzyosobowa*¹⁰⁵. Minister Energii uznał argumentację Prezesa Zarządu, powołując uchwałą ZWZ radę nadzorczą w trzyosobowym składzie¹⁰⁶.

(akta kontroli str. 2419-2462)

Osoby odwołane z funkcji członka Rady Nadzorczej przed upływem kadencji, uzyskały absolutorium za okres pełnienia tej funkcji. Dyrektor DNiPW wyjaśniła, że *odwołanie członka RN przed upływem kadencji nie jest przesłanką do nieudzielenia absolutorium członkowi Rady Nadzorczej*.

W spółkach znajdujących się w nadzorze Ministra Energii, nie wystąpiły przypadki powołania do rady nadzorczej osób bez wymaganej pozytywnej opinii Rady ds. spółek, ani nie miało miejsca powołanie do rady nadzorczej osoby z negatywną opinią Rady ds. spółek. Niemniej, zdarzyło się, że kandydat na członka RN Zakładów Urządzeń Chemicznych i Armatury Przemysłowej CHEMAR SA nie uzyskał pozytywnej opinii Rady ds. spółek, w związku, z czym nie doszło do jego powołania na ZWZ w 2017 roku.

DNiPW występował do Rady ds. spółek z wnioskiem o opinię dla kandydata na członka rady nadzorczej w spółce z udziałem SP, niezależnie od faktu, czy była to jego pierwsza czy kolejna kadencja w radzie nadzorczej tej spółki.

(akta kontroli str.449-632, 923-933, 1315-1384, 1920-2006)

DNiPW stoi na stanowisku, że czynności sprawdzające wysokość odpraw i ewentualnych wynagrodzeń za niepodjęcie działalności konkurencyjnej wypłacanych odwoływanym członkom organów zarządczych spółek, a także prawidłowość wypełniania oświadczeń majątkowych przez członków zarządów spółek będących w nadzorze ME, nie leżą w gestii Ministra Energii. Według wyjaśnień Dyrektor DNiPW, *to Rada Nadzorcza, w ramach swoich kompetencji decyduje o zawarciu z członkiem zarządu umowy o zakazie konkurencji oraz o szczegółowych warunkach tej umowy, w tym wysokości odszkodowania – w granicach delegacji zawartej w uchwale WZ/ZW ustalającej zasady kształtowania wynagrodzeń dla członków zarządu – i to Rada Nadzorcza odpowiedzialna jest za prawidłowość zawartej z członkiem zarządu umowy, jak również za monitorowanie jej postanowień. (..) Mając na uwadze, że Minister Energii nie jest stroną zawieranych przez Rady Nadzorcze z członkami zarządów umów o świadczenie usług zarządzania, uwzględniając poufny charakter tych umów, Ministerstwo Energii nie jest w posiadaniu danych dotyczących wysokości wypłacanych odpraw*.

¹⁰³ Brak rekomendacji Rady Nadzorczej dotyczącej udzielenia absolutorium Prezesowi Zarządu z wykonywania obowiązków za 2017 rok.

¹⁰⁴ Pismo z dnia 17 czerwca 2019 r. znak pisma DNP. III.091.1.2019, IK: 366550.

¹⁰⁵ Pismo z dnia 6 marca 2017r. znak pisma L.dz. 21/2017.

¹⁰⁶ Uchwała nr 7 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia HUTMAR SA z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie powołania członków Rady Nadzorczej na następną kadencję.

Organem właściwym do monitorowania prawidłowości ustaleń w umowach oraz wypłaty odpraw i odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji jest Rada Nadzorcza¹⁰⁷.

W odniesieniu do obowiązku składania oświadczeń majątkowych przez członków zarządów spółek, nadzorowanych przez Ministra Energii, ME nie otrzymało dotychczas informacji o braku realizacji tego obowiązku.

(akta kontroli str. 449-454)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Pozytywna.

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa NIK. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, dnia 23 grudnia 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
p.o. Dyrektora Departamentu Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Lech Oniszczenko
/ - /

.....
podpis

¹⁰⁷ Pismo z dnia 17 czerwca 2019 r. znak pisma DNP.III.091.1.2019, IK:366550.